

EL NOU SISTEMA COMERCIAL I LA REPRESA DE LA PRODUCCIÓ MONETÀRIA A BARCELONA, 1837-1847

Pere Pascual i Domènech
Universitat de Barcelona

La comunicació aborda la qüestió de l'obstacle que representava per a la represa i consolidació del procés d'industrialització català la intensa deflació que patí el país a partir de 1816 a causa del desequilibri del sector exterior generat per l'enfonsament del sistema comercial setcentista, arran de la pèrdua del gran mercat que havia estat l'Amèrica colonial i dels mercats de l'aiguardent ubicats al ports del mar del Nord.

En primer lloc, mostrarem que la deflació es veié agreujada per les inadequacions inherents al sistema monetari espanyol implantat arran de la reforma monetària de 1824, que implicà, a més, el tancament de la casa de moneda de Barcelona autoritzada durant el Trienni Liberal. L'increment de l'oferta monetària –imprescindible per frenar la tensió deflacionària– era impracticable a causa de la inadequada paritat nominal de canvi entre el duro i els napoleons, de la relació bimetal·lica vigent que subvalorava la plata i de les tarifes per a l'adquisició de metalls situades molt per sota dels preus de mercat de l'or i la plata. Per això, entre 1824 i 1847 els volums d'encunyació de moneda amb valor intrínsec de les seques governamentals de Madrid i Sevilla van ser ínfims.

En segon lloc, mostrarem que: 1) la progressiva articulació del nou sistema comercial extern comportà que, a partir dels primers anys trenta, el sector exterior català tendís a saldar amb superàvit i determinés l'entrada neta d'un flux creixent de moneda d'or procedent d'Amèrica; i 2) la represa del procés d'industrialització exigia augmentar, paral·lelament, l'oferta monetària per tal d'evitar noves tensions deflacionàries. En definitiva, era imprescindible posar en circulació una quantitat creixent de moneda fiduciària, i això resultava impracticable si no hi havia en circulació una massa considerable de moneda amb valor intrínsec que assegurés la convertibilitat dels bitllets.

Finalment, explicarem com la Diputació de Barcelona aconseguí que el capità general Espoz i Mina autoritzés reobrir la seca de Barcelona a fi d'encunyar xavalla per coadjuvar a finançar la guerra dels Set Anys. Els polítics de l'expressada corporació van aprofitar l'oportunitat per reprendre –sense cap mena d'autorització del govern estatal– l'encunyació de moneda d'or i de plata. En el curs dels anys 1836-1847, la producció barcelonina de moneda d'or i de xavalla va ser molt considerable (la de plata era impracticable respectant el pes i llei establerts per la reforma de 1824), malgrat les reiterades ordres del govern central de tancar aquesta casa de moneda. També aportarem dades sobre les innovacions introduïdes en el procés de producció monetària per tal d'abaratir-ne el cost i sobre el fet que la moneda d'or es posés en circulació sense cap mena de retenció. Això va permetre elevar, de manera apreciable, el preu pagat per l'adquisició de metall. La seca de Barcelona aconseguí així encunyar volums molt importants de moneda d'or, de manera que a partir de l'inici dels anys quaranta existia en mans del públic un volum de moneda amb valor intrínsec suficient per permetre que l'elit dels comerciants barcelonins es plantegés, el 1844, la formació d'un banc emissor: el Banc de Barcelona. No

obstant això, l'esquer dels elevats beneficis que oferia l'encunyació de xavalla féu que la Diputació de Barcelona es malacostumés a finançar part del seu dèficit a amb una emissió excessiva de moneda de coure.